

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/119/2022
Identifikačné číslo spisu: 7213230384
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alexandra Hanusová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7213230384.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F., narodeného Z. bývajúceho v K. zastúpeného JUDr. Jozefom Chudom, advokátom so sídlom v Michalovciach, ul. Cyrila a Metoda 3, proti žalovanej I., narodenej Z. bývajúcej v B. zastúpenej JUDr. Jánom Spišákom, advokátom so sídlom v Košiciach, Idanská 17, o neúčinnosť právneho úkonu, vedenom na Mestskom súde Košice (predtým Okresný súd Košice II) pod sp. zn. 37C/216/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. februára 2020 sp. zn. 6Co/256/2019 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (teraz Mestský súd Košice) (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. marca 2019 č. k. 37C/216/2016-291 určil, že kúpna zmluva z 22. júna 2012, uzavretá medzi P., narodeného Z., bytom J. ako predávajúcim a I., rod. G., narodenej Z., bytom B. ako kupujúcou, ktorej predmetom bol prevod vlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. Z. pre katastrálne územie C. ako parcela registra C č. Z. - záhrady o výmere Z. m², č. Z. - zastavané plochy a nádvoría o výmere Z. m², stavby -dom súp. č. Z., postavený na parc. č. Z. a k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. Z. pre katastrálne územie C. ako parcela registra C č. Z. - zastavané plochy a nádvoría o výmere Z. m² v spoluvlastníckom podiele 1/11 z celku, ktorej vklad bol povolený Správou katastra T. 4. októbra 2012 pod číslom E., je voči žalobcovi právne neúčinná a rozhodol, že žalobca má voči žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Výkonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca a STEEL SLOVAKIA a.s. (ďalej len STEEL SLOVAKIA) uzavreli 15. januára 2010 zmluvu o pôžičke, na základe ktorej žalobca poskytol STEEL SLOVAKII finančné prostriedky 1 000 000 eur s 12% úrokom ročne so splatnosťou do 15. januára 2011. Dodatkom č. 1 k tejto zmluve došlo k predĺženiu splatnosti pôžičky do 15. januára 2012 a dodatkom č. 3 došlo k pôžičke ďalšej sumy 140 000 eur s úrokom 20% ročne so splatnosťou do 15. januára 2011. Pôžička bola zabezpečená zriadením záložného práva na majetok

STEEL SLOVAKIA, na majetok ručiteľa T., na majetok STEEL SLOVAKIA Košice, s.r.o., dohodou o ručení medzi žalobcom a T. D. a spísaním notárskej zápisnice ako exekučného titulu. Žalobca a STEEL SLOVAKIA uzavreli 15. januára 2010 záložnú zmluvu k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností katastrálneho územia E. na liste vlastníctva č. Z., katastrálneho územia V. na liste vlastníctva č. Z. a katastrálneho územia Y. na liste vlastníctva č. XXX. V záložnej zmluve zmluvné strany určili dohodou hodnotu všetkých týchto nehnuteľností na 3 249 709,30 eura. Žalobca a ručiteľ T. D. uzavreli 15. januára 2010 dohodu o ručení, ktorá obsahovala vyhlásenie ručiteľa, že ak STEEL SLOVAKIA nesplní svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke z 15. januára 2010, uspokojí veriteľa v plnom rozsahu. K tejto zmluve následne bol uzavretý aj dodatok č. 1. Zároveň žalobca a T. uzavreli 15. januára 2010 záložnú zmluvu, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností katastrálneho územia V. na liste vlastníctva č. Z., a katastrálneho územia E. W. č. Z., v ktorej dohodou určili hodnotu predmetných nehnuteľností na 723 627,43 eura. Notárka I. S. I. so sídlom v D. spísala 13. septembra 2011 notársku zápisnicu, v ktorej dlžník STEEL SLOVAKIA a ručiteľ T. D. uznali svoj záväzok voči žalobcovi ako veriteľovi v plnom rozsahu čo do dôvodu i čo do výšky a zaviazali sa ako osoby povinné zaplatiť oprávnenému 1 140 000 eur s príslušenstvom a obaja dali výslovný súhlas k tomu, aby sa v prípade nespĺnenia ich záväzku táto notárska zápisnica stala vykonateľným titulom pre exekúciu na celý ich majetok až do výšky nesplateného dlhu s príslušenstvom. T. D. a žalovaná uzavreli 22. júna 2012 kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností katastrálneho územia C. na liste vlastníctva č. Z., ako parcela č. Z. - záhrady s výmerou Z. m2, parcela č. Z. - zastavané plochy a nádvoria s výmerou Z. m2 a dom súpisné č. Z. postavený na parcele č. Z. a k nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva Z. ako parcela č. Z. - zastavané plochy a nádvoria s výmerou Z. m2 v rozsahu 1/11 z celku. Za tieto nehnuteľnosti sa žalovaná zaviazala zaplatiť kúpnu cenu 20 000 eur. K povoleniu vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností došlo rozhodnutím správy katastra 4. októbra 2012. Žalobca ako oprávnený podal 6. marca 2013 na exekútorskom úrade Mgr. C. X. so sídlom v C. na základe notárskej zápisnice z 13. septembra 2011 návrh na vykonanie exekúcie pre vymoženie pohľadávky 1 140 000 eur s príslušenstvom proti povinným STEEL SLOVAKIA a T. D., 22. marca 2013 súdna exekútorka vydala upovedomenie o začatí exekúcie a k 15. decembru 2015 vymohla 2 332,31 eura, z toho 967,99 eura na pohľadávku opraveného. Zápisnicami o mimoriadnom valnom zhromaždení spoločnosti STEEL SLOVAKIA z 10. júla 2012 a 7. októbra 2012 mal súd preukázanú prítomnosť žalovanej na týchto zasadnutiach. Z listu vlastníctva č. Z. kat. úz. E. zistil, že k nehnuteľnostiam vo vlastníctve STEEL SLOVAKIA bolo zapísané záložné právo žalobcu až v druhom poradí, v prvom poradí bolo 26. novembra 2007 zriadené záložné právo v prospech Tatra banky, a. s. Zo zápisnice z prvej schôdze veriteľov úpadcu STEEL SLOVAKIA konanej 12. mája 2014 vzal súd za preukázané, že do konkurzu boli prihlásené pohľadávky v celkovej výške 13 050 038,19 eura, do oddelenej podstaty zabezpečeného veriteľa Tatra banka, a. s. správca zapísal nehnuteľný majetok v celkovej súpisovej hodnote 2 493 969,25 eura. Zabezpečená pohľadávka Tatra banky, a. s. bola zistená vo výške 3 984 272,30 eura a zabezpečená pohľadávka žalobcu bola zistená vo výške 1 565 342 eur. Z výpovede svedka T. D. súd zistil, že z dôvodu ručiteľského záväzku žalobcovi nič neuhradil a na zabezpečenie svojho záväzku ako ručiteľa zriadil záložné právo k nehnuteľnostiam, a to k chate v V., ktorá podľa jeho názoru mala hodnotu 50 000 až 70 000 eur a k rodinnému domu vo E. W. v hodnote 1 100 000 eura. Okrem jeho osobného majetku bola pohľadávka žalobcu zabezpečená aj majetkom STEEL SLOVAKIA, a to nehnuteľnosťou v E. v hodnote 2 000 000 eur, pozemkami v katastrálnom území V. v hodnote 200 000 eur a hotelom v Y. v hodnote 100 000 eur.

1.2. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že sú splnené podmienky odporovateľnosti podľa ustanovení § 42a, § 42b, § 116 a § 117 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), keď mal preukázanú existenciu vymáhateľnej pohľadávky žalobcu voči STEEL SLOVAKIA a voči T. zo zmluvy o pôžičke a dohody o ručení a skutočnosť, že STEEL SLOVAKIA svoj záväzok voči žalobcovi riadne a včas nespĺnila, čím vzniklo žalobcovi právo domáhať sa splnenia dlhu od ručiteľa T. D.. Nesporným bolo aj uzavretie kúpnej zmluvy medzi T. D. a žalovanou ako aj skutočnosť, že pohľadávka žalobcu voči STEEL SLOVAKIA je predmetom exekučného vymáhania. Nesporným v konaní bolo aj to, že žalovaná je vo vzťahu ku T. D. osobou blízkou, jeho manželkou a súd nezistil, že by žalovaná v dobe uzavretia odporovaného úkonu vyvinula činnosť, aktivitu, ktorá by predstavovala náležitú starostlivosť, na základe

ktorej by mohla rozpoznať úmysel T. D. ako dlžníka ukrátiť žalobcu. Za splnený považoval aj posledný predpoklad úspešného odporovania právneho úkonu dlžníka a síce skutočnosť, že konkrétny právny úkon dlžníka (kúpna zmluva) ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu. K obrane žalovanej, že žalobca mohol svoju pohľadávku uspokojiť aj z majetku dlžníka STEEL SLOVAKIA, ku ktorému bolo zriadené záložné právo v prospech žalobcu, súd zisťoval aj hodnotu tohto majetku a zistil, že hodnota týchto nehnuteľností bola 1 500 000 eur až 2 000 000 eur, avšak bolo k nim zriadené aj záložné právo v prospech Tatra banky, a.s., ktoré bolo zriadené skôr a výška pohľadávky Tatra banky, a.s. bola zistená v konkurznom konaní úpadcu STEEL SLOVAKIA vo výške 3 984 272,30 eura, pričom vzhľadom na túto výšku pohľadávky žalobca nemohol reálne dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z tohto majetku a existenciu tohto majetku nebolo možné vziať do úvahy. Ak aj dlžník T. D. mal v čase odporovaného právneho úkonu aj ďalší majetok v celkovej hodnote 850 900 eura, tento nepostačoval na uspokojenie pohľadávky žalobcu v plnej výške. K otázke či dlžník T. D. predajom nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzavretej so žalovanou získal plnenie ekvivalentnej povahy, ak nehnuteľnosti v hodnote 400 000 eur predal za 20 000 eur uviedol, že išlo o neprimeranú kúpnu cenu k hodnote prevádzaných nehnuteľností, z čoho tiež vyplynul úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa.

1.3. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a priznal ich náhradu úspešnému žalobcovi proti neúspešnej žalovanej.

2. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 18. februára 2020 sp. zn. 6Co/256/2019 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a rozhodol, že žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnymi, podrobnými, presvedčivými a zákonu zodpovedajúcimi dôvodmi napadnutého rozsudku, na ktoré odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovanej odvolací súd uviedol, že nakoľko žalobca odporoval právneho úkonu, ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, t. j. medzi T. D. ako dlžníkom a žalovanou, ktorá je jeho manželkou, úmysel ukrátiť veriteľa a vedomosť žalovanej o tomto úmysle sa predpokladajú priamo zo zákona, a teda žalovaná sa mohla úspešne brániť proti tejto žalobe iba tak, že by preukázala vynaloženie náležitej starostlivosti k rozpoznaní tohto úmyslu dlžníka, napriek ktorej sa jej tento úmysel nepodarilo rozpoznať. V tomto smere dôkazné bremeno spočívalo na nej a ako správne uzavrel súd prvej inštancie, toto dôkazné bremeno neunesla. Za nedôvodnú vyhodnotil aj odvolaciu námietku žalovanej, že žalobca mohol svoju pohľadávku uspokojiť aj z ďalšieho majetku, či už spoločnosti STEEL SLOVAKIA alebo T. D., ktorý bol aj predmetom uzavretých záložných zmlúv za účelom zabezpečenia pohľadávky žalobcu zo zmluvy o pôžičke a z dohody o ručení. Poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, podľa ktorého aj keď nehnuteľnosti vo vlastníctve T. D., zapísané na LV č. Z., kat. úz. V. a LV č. Z., kat. úz. E. W., chata a pozemok v kat. úz. V. mali podľa hodnotu 30 000 eur a rodinný dom, garáž a pozemok v kat. úz. E. W. mali hodnotu 691 000 eur, v porovnaní s pohľadávkou žalobcu bez úrokov 1 400 000 eur, tento majetok dlžníka nepostačoval na úplné uspokojenie pohľadávky žalobcu.

2.2. K námietke žalovanej, že súd vychádzal pro určenie hodnoty nehnuteľnosti v kat. úz. V. a E. W. zo znaleckého posudku W. a nie zo znaleckých posudkov, ktoré predložila v konaní ona, teda zo znaleckých posudkov W. W. B. č. Z. a Z., podľa ktorých k 24. septembru 2009 a 15. marcu 2010 bola hodnota nehnuteľnosti v kat. úz. V. 59 800 eur a v kat. úz. E. W. 1 030 000 eura odvolací súd uviedol, že z hľadiska určenia hodnoty iného majetku, z ktorého by bolo možné v plnom rozsahu uspokojiť pohľadávku žalobcu, bol rozhodujúci dátum, ku ktorému nastali účinky vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe uzavretej zmluvy. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že podmienky odporovateľnosti sa posudzujú ku dňu vzniku právneho úkonu, pri nehnuteľnostiach zapisovaných do katastra nehnuteľností je ním deň, ku ktorému nastali účinky vkladu práva do katastra nehnuteľností. Tento okamih je rozhodným aj pre zistenie, či dlžník mal po uzavretí odporovaného právneho úkonu aj iný majetok, z ktorého by veriteľ mohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky. Keďže v prejednávanej veci účinky vkladu vlastníckeho práva nastali k 4. októbru 2012 a v tom čase T. bol vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. 1084 kat. úz. V. a LV č. Z. kat. úz. E. W. a hodnotu týchto nehnuteľností bolo preto potrebné určiť ku dňu 4. októbra 2012. Žalovaná predložila znalecké posudky na určenie hodnoty týchto nehnuteľností k 24. septembru 2009 a 15. marcu 2010, kým

žalobca predložil znalecké posudky na určenie hodnoty týchto nehnuteľností k 10. decembru 2012, a teda relevantným z hľadiska určenia hodnoty predmetných nehnuteľností je znalecký posudok W.. C. P. č. Z., stanovujúci hodnotu nehnuteľností v období, kedy nastali účinky vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, resp. v období dvoch mesiacov po tomto dátume. V tejto súvislosti odvolací súd k ďalšej námietke žalovanej uviedol, že vo veci žalobca predložil dôkaz o hodnote nehnuteľností k 10. decembru 2012 (znalecký posudok W.. C. P.), žalovaná so závermi tohto znaleckého posudku nesúhlasila a na preukázanie inej hodnoty nehnuteľností ku dňu uzavretia kúpnej zmluvy, resp. účinkov vkladu vlastníckeho práva predložila znalecké posudky W.. z 24. septembra 2009 a 15. marca 2010. Nakoľko išlo o znalecké posudky, určujúce hodnotu predmetných nehnuteľností v období dvoch rokov pred rozhodným dátumom (4. október 2012), správne vychádzal súd prvej inštancie zo záveru, že žalovaná inú hodnotu nehnuteľností ku dňu 4.10.2012 relevantným spôsobom nepreukázala a tak neunesla dôkazné bremeno na svoje tvrdenia. Zdôraznil, že súd nebol povinný a ani nemohol vykonávať dôkazy na preukázanie tvrdení žalovanej z vlastnej iniciatívy a správne preto po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku upustil od nariadenia znaleckého dokazovania, ktorého potreba vyplynula zo spochybňovania hodnoty nehnuteľností žalovanou v zmysle znaleckého posudku 12. decembra 2012. Tvrdenie žalovanej, že znalecký posudok z 12. decembra 2012 bol vypracovaný pre účely dobrovoľnej dražby, a preto došlo k značnému podhodnoteniu týchto nehnuteľností, nepreukázala a zostalo iba v rovine všeobecného, ničím nepreukázaného tvrdenia, na ktoré nebolo možné prihliadnúť. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj námietku žalovanej, že žalobca mohol uspokojiť svoju pohľadávku z majetku spoločnosti STEEL SLOVAKIA, zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX katastrálneho územia E., pretože ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, na majetok STEEL SLOVAKIA bol vyhlásený konkurz, v rámci ktorého žalobca nebol ani čiastočne uspokojený. Ani ďalší majetok STEEL SLOVAKIA, ktorý bol predmetom záložného práva, konkrétne nehnuteľnosť v katastrálnom území V., zapísaná na LV č. Z., ktorý mal podľa znaleckého posudku č. XX/Z. W.. W. B. z 24. septembra 2009 hodnotu 29 900 eur a nehnuteľnosť zapísaná na LV č. Z. kat. úz. Y. ktorá mala hodnotu 100 000 eur a aj v prípade pripočítania tejto hodnoty (spolu 129 900 eur) k hodnote majetku T. D. v sume 721 000 eur, by nepostačovala na uspokojenie pohľadávky žalobcu 1 140 000 eur (samotnú istinu bez príslušenstva). K možnosti uspokojiť pohľadávku žalobcu z majetku spoločnosti GASTEEL KOŠICE s.r.o., ktorej vlastníkom bol T. D., a ktorá v priebehu roku 2011 disponovala na svojich účtoch relevantnou sumou peňažných prostriedkov, odvolací súd uviedol, že táto právnická osoba je subjektom odlišným od T. D. a jej majetok nie je majetkom T. D., ktorý by bolo možné použiť na vyrovnanie jeho dlhov ako fyzickej osoby, a teda na uspokojenie pohľadávky žalobcu voči dlžníkovi. K tvrdeniu žalovanej, že T. D. získal predajom nehnuteľností plnenie ekvivalentnej hodnoty vzhľadom na podmienky, za ktorých k prevodu nehnuteľností na žalovanú došlo, so zohľadnením jej investícií do týchto nehnuteľností a jej príspevku na kúpnu cenu, odvolací súd v plnom rozsahu poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktoré obsahuje odpoveď na tieto argumenty žalovanej so správnym záverom, že T. D. predajom nehnuteľností žalovanej nezískal rovnocennú náhradu, čo malo za následok ukrátenie žalobcu ako veriteľa. Po preskúmaní postupu súdu prvej inštancie, ktorý vo veci rozhodol na pojednávaní 11. marca 2019 bez jej prítomnosti žalovanej a jej právneho zástupcu, dospel k záveru, že ním nedošlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Podľa obsahu spisu súd prvej inštancie nariadil toto pojednávanie už 29. novembra 2018 a predvolal naň právneho zástupcu žalovanej I., predvolanie na pojednávanie mu bolo doručené 20. decembra 2018, teda tri mesiace pred nariadeným termínom pojednávania. Pokiaľ mala žalovaná v úmysel zmeniť právneho zástupcu, mala vytvorený dostatočný časový priestor na takúto zmenu a na oznámenie tejto skutočnosti súdu, pričom netvrdila a ani nepreukázala žiadne objektívne skutočnosti, ktoré by jej bránili v realizácii tohto jej práva. Ak požiadala súd o odročenie pojednávania až listom zo 7. marca 2019 s odôvodnením, že vypovedala plnú moc I.. I. D. a hľadá si iného právneho zástupcu a až v tento deň doručila súdu aj odvolanie plnej moci I.. I. D., súd prvej inštancie vyhodnotil túto jej žiadosť o odročenie pojednávania správne ako nedôvodnú (§ 183 CSP) a správne dôvody uvádzané žalovanou nepovažoval za dôležité, pre ktoré sa nemôže dostaviť na pojednávanie. Z rovnakých dôvodov dôvodne nevyhovel ani žiadosti novozvoleného právneho zástupcu žalovanej I.. I. E. z 11. marca 2019 o odročenie pojednávania. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že išlo o procesnú obštrukciu žalovanej s cieľom oddialiť rozhodnutie súdu, čo potvrdila aj skutočnosť, že na pojednávanie sa dostavil pôvodný právny zástupca I. a tento nemal vedomosť o tom, že by mu žalovaná vypovedala plnú moc. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd

napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 387 ods.1 CSP potvrdil, vrátane výroku o náhrade trov konania.

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP. Žalovaná nebola v odvolacom konaní úspešná, preto nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania a vznikla jej povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania úspešnému žalobcovi, preto odvolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu proti neúspešnej žalovanej. O výške týchto trov rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. c) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala nedostatok riadneho odôvodnenia odvolacieho rozsudku, a aj to, že súdy obidvoch inštancií nezistili neplatnosť ručiteľského vyhlásenia T. D. v dohode o ručení z 15. januára 2010 v znení jeho dodatku č. 1 a neplatnosť uznania jeho záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia. Poprela vznik zmluvy o pôžičke s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/238/2010 a skutočnosť, že peniaze boli odovzdané až po podpise ručiteľského vyhlásenia úplne inému subjektu, nie dlžníkovi zo zmluvy o pôžičke. Ak v čase ručiteľovho vyhlásenia neexistovala pohľadávka, ktorá mala byť ručením zabezpečená, nemohlo platne vzniknúť ani ručenie. Uznáním záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia bol uznaný neexistujúci záväzok. Podľa žalovanej (ďalej aj „dovolateľky“) súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Nesúhlasila so záverom, že ako blízka osoba nepreukázala náležitú starostlivosť, aby zistila úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Poukázala na judikatúru vo veciach odporovateľnosti právnych úkonov, a to rozsudok Najvyššieho súdu z 27. mája 2008 sp. zn. 2Cdo/109/2007, rozhodnutie z 23. apríla 2008 sp. zn. 5Obo/137/2006 a na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR z 22. júna 2001 sp. zn. 21Cdo/2088/2000 a z 31. mája 2004 sp. zn. 33Odo/330/2002. Nedostatok riadneho odôvodnenia videla aj v tom, že sa súdy nevysporiadali so skutočnosťou, že spoločnosť GASTEEL KOŠICE s.r.o. patriaca prostredníctvom spoločnosti STEEL SLOVAKIA T. D. mala dostatok finančných prostriedkov na vysporiadanie pohľadávky žalobcu (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/4254/2010). Poukázala na to, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď na základe dôkazov vykonaných pred okresným súdom bez ďalšieho dokazovania v odvolacom konaní dospel k iným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie, pričom jeho rozhodnutie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov tohto posúdenia. Dovolateľka tiež tvrdila, že postupom odvolacieho súdu bola zbavená možnosti produkovať ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. S poukazom na články 6 a § 35 Civilného mimosporového poriadku o povinnosti súdu zistiť skutočný stav vecí tvrdila, že odvolacie konanie je postihnuté vadou zmätočnosti, rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne. V závere dovolania uviedla, že súdy obidvoch inštancií nezistili a odignorovali skutočnosť týkajúce sa exekučného konania vedeného súdnou exekútorkou JUDr. C. X. pod sp. zn. EX 198/2013 na základe návrhu žalobcu ako oprávneného podľa poverenia Okresného súdu Košice II z 12. marca 2013, pretože notárska zápisnica z 13. septembra 2011 vyhotovená notárkou I. S. I. neobsahuje vyhlásenie žalobcu o tom, že má byť vykonateľným exekučným titulom. Za irelevantnú označila aplikáciu § 42a ods. 1 OZ voči žalovaným, pretože T. D. nie je dlžníkom žalobcu. Napokon uviedla, že vyvodzuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP aj odklonom od „rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných veciach“.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne správny a navrhol dovolanie odmietnuť, označil ho za nepresvedčivé, neprehľadné a nezrozumiteľné. Od podania žaloby v roku 2013 mala žalovaná dostatok času a priestoru na realizáciu ich práv predložením prípadných ďalších dôkazov a ani v dovolaní neuviedla nové dôkazy. Skutočnosť, že sa dovolateľka nestotožnila s rozhodnutím odvolacieho súdu nemožno považovať za procesnú vadu. Dovolačný dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 CSP dovolateľka nevymedzila spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená

advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť a to z nasledujúcich dôvodov:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021), nie strany sporu.

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Dovolací súd v zmysle § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) dospel k záveru, že žalovaná (okrem rozsiahlej polemiky so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlasu s ich skutkovými zisteniami) namietala nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudkov súdov nižších inštancií aj nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu. Odvolaciemu súdu tiež vytkla, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

15. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane

druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. V konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

18. K námietkam žalovanej týkajúcim sa nedostatočného odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. K jeho naplneniu dochádza tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť zabezpečujúcu spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Sériá A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

19. V dovolacom prieskume tvrdenia žalovanej o nedostatočnom odôvodnení a nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu odvolací súd zistil, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval ustanovenia, ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery; okrem iného uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru o odporovateľnosti posudzovaných právnych úkonov. Odvolací súd aj okresný súd sa spôsobom zhora uvedeným (v podrobnostiach pozri body 1.1., 1.2., 2.2. a 2.3. tohto rozsudku dovolacieho súdu) dôsledne vypořádali so skutkovými zisteniami týkajúcimi sa naplnenia podmienok odporovateľnosti právneho úkonu. Rozhodnutie odvolacieho súdu a v tejto súvislosti aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú /kompletizujúcu/ jednotu) nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné, je odôvodnené dostatočne podrobne, zrozumiteľne a presvedčivo. Samotné rozhodnutie aj jeho odôvodnenie spoľahlivo odpovedajú na všetky pre výsledok sporu podstatné otázky konania a nevybočujú z limitov spravodlivého procesu. Konajúce súdy sa vypořádali so všetkými podstatnými dôvodmi namietanými žalovanou (nielen) v odvolaní a nie je dôvod sa od ich právneho názoru odchyľovať, keď dovolateľka v dovolaní nepredložila argumentáciu spochybňujúcu udržateľnosť záverov súdov nižších inštancií. Za

procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

20. K námietkam žalovanej v dovolaní proti tomu, že sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s otázkami odovzdania predmetu pôžičky, platnosti ručiteľského vyhlásenia aj uznania záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia, poukazuje dovolací súd na to, že žalovaná, ktorá proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie, (ne)správnosť záveru o tom, že bola preukázaná vymáhateľná pohľadávka z pôžičky a ručenia T. v ňom nenamietala. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať touto žalovanou vytýkanou nesprávnosťou, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko.

21. Pokiaľ dovolateľka tvrdila porušenie svojich procesných práv aj tým, že na prejednanie odvolania odvolací súd nenariadil pojednávanie, dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Keďže na nariadení pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Žalovaná týmto postupom vzhľadom na tzv. koncentračnú zásadu nebola pozbavení možnosti „produkovať aj ďalšie dôkazy“ (existenciu pre uplatnenie postupu podľa § 366 CSP netvrdili). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý súdny proces. Aj keď žalovaná pri tomto dovolacom dôvode uviedla, že „odvolací súd na základe dôkazov vykonaných pred súdom prvej inštancie bez ďalšieho dokazovania v odvolacom konaní dospel k iným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie...“ a na základe toho potom zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, jej námietka nebola dôvodná, nakoľko odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, keď dospel k záveru, že vo veci bolo vykonané dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie, a že súd prvej inštancie vyhodnotil vykonané dôkazy podľa § 191 a § 192 CSP a dospel s právnym skutkovým zisteniam.

22. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku, a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho.

23. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie vecí súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade rozhodnutie odvolacieho súdu na vyriešení danej právnej otázky však nezáviselo pre jej neuplatnenie žalovanou, preto sa jej opätovného preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

24. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver.

25. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalovaná uvedenú námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnila v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju odvolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

26. Najvyšší súd ďalej aj vzhľadom na obsah dovolania, (v ktorom dovolateľka argumentuje aj potrebou ustálenia skutočného stavu veci charakteristickou nie pre sporové, ale pre nesporové) poukazuje na stanovisko Ústavného súdu Slovenskej republiky prezentované v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 553/2022: „Úplnosť úvah všeobecného súdu, na základe ktorých dospel ku konečnému rozhodnutiu, môže byť vzhľadom na komplexnosť a individuálnosť posudzovaných situácií predmetom ďalšej kritiky a interpretácií. Vždy je možné nájsť ďalšie hľadiská, na základe ktorých sa sporovej strane môže javiť súdne rozhodnutie ako nedostatočne odôvodnené. Takto by sa mohlo konanie dostať do stavu nekončiacej polemiky bez praktického presahu, a preto právny poriadok ustanovuje konečný výpočet právnych nástrojov, ktorými je možné nápravu dosiahnuť. Tie však musia smerovať k riešeniu podstatných otázok, nie otázok presahujúcich základný rámec zákonného, rozumného a v širšom rámci spravodlivého usporiadania právnych vzťahov v primeranom čase“.

27. Dovolateľka v úvodnej časti dovolania uviedla, že dovolanie podáva aj z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

29. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29.1. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

29.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už odvolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov zostali nejednotné a neustálené (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). V prípade, že

dovolaateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne.

30. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa viaže k ustálenej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

31. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj ústavný súd) uviedol vo svojom uznesení I. ÚS 215/2022 k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku (aj keď súčasná judikatúra ústavného súdu uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu - I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), že odvolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolaateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 29/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie vecí, ktoré dovolaateľ pokladá za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť. Dovolaateľ, resp. jeho advokát musí preto pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie nesprávneho právneho posúdenie spornej právnej otázky.

32. Najvyšší súd konštantne judikuje vo svojich rozhodnutiach, že len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolaateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Treba zdôrazniť, že o otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu (ne)uniesla dôkazné bremeno, bremeno procesnej zodpovednosti za výsledok v spore, pretože záver súdu o tom, či strana sporu (ne)uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych skutkových okolnostiach, ktoré súd posudzuje v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenia, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré dovolaateľ namieta. Dovolaateľ musí byť v rámci dovolacieho konania oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, keďže je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

33. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) ako aj procesnoprávna, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Ak dovolaateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nevymedzí právnu otázku, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V

prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str.1382).

34. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Dovolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že prípustnosť dovolania dovolateľa riadne nešpecifikovali, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedli (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedli ako ju riešil odvolací súd ani to, ako mala byť (konkrétne) právna otázka správne riešená.

35. Dovolateľka okrem § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietala aj údajné porušenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov zostali nejednotné a neustálené (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

36. Vo svetle horeuvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľkou.

37. V posudzovanej veci dovolateľka, zastúpená advokátom, v dovolaní nevymedzila žiadnu právnu otázku. Po preskúmaní obsahu dovolania dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka v dovolaní nevymedzila nijakú konkrétnu právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie a súčasne sa jej riešením odklonil sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka v podstate iba nesúhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu ohľadne posúdenia existencie jej vedomostí o úmysle jej manžela ako dlžníka ukrať veriteľa a existencie iného majetku veriteľa, z ktorého mohla byť uspokojená pohľadávka veriteľa, považuje ho za nesprávne a polemizuje s dôvodmi, ktoré odvolací súd uviedol v napadnutom rozhodnutí.

38. Dovolací súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil

odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

39. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

40. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 CSP, a preto dovolanie aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

41. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľka neopodstatnene namieta v rozsudku odvolacieho súdu nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Taktiež prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľkou podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie aj v tejto časti odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

42. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

43. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.